

MUSTAQIL O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASINING TASHKIL TOPISHINING TARIXIY AHAMIYATI

Axmadaliyeva Ra'noxon O'rinboy qizi

FDTU, Ijtimoiy fanlar va sport kafedrası assistenti

Astanaqulov Ozodbek

Kamoletdinova Lutfiya

FDTU, Energetika muhandisligi 41-25-guruh talabalari

<https://doi.org/10.5281/zenodo.20342764>

Annotatsiya: Ushbu maqola Mustaqil O‘zbekiston Respublikasining 1991-yilda tashkil topishi jarayoni, uning tarixiy shart-sharoitlari va ko‘p qirrali ahamiyatini ilmiy adabiyotlar asosida tahlil qiladi. Maqolada mustaqillikka erishishning siyosiy, iqtisodiy, ijtimoiy, madaniy va xalqaro jihatlari yoritilgan. Mustaqillik O‘zbekiston xalqining ko‘p asrlik orzusining ro‘yobga chiqishi, milliy davlatchilikning tiklanishi va yangi rivojlanish davrining boshlanishi sifatida baholanadi. Tadqiqot natijalari mustaqillikning bugungi va kelajakdagi dolzarbligini ko‘rsatadi.

Kalit so‘zlar: Mustaqillik, O‘zbekiston Respublikasi, davlat suvereniteti, 1991-yil 31-avgust, milliy davlatchilik, Islom Karimov, iqtisodiy islohotlar, madaniy uyg‘onish, xalqaro munosabatlar, Markaziy Osiyo.

Abstract: This article analyzes the process of the establishment of the independent Republic of Uzbekistan in 1991, its historical preconditions, and multifaceted significance based on scholarly literature. It covers the political, economic, social, cultural, and international dimensions of independence. Independence is evaluated as the realization of the centuries-old dream of the Uzbek people, the restoration of national statehood, and the beginning of a new development era.

Keywords: Independence, Republic of Uzbekistan, state sovereignty, August 31, 1991, national statehood, Islam Karimov, economic reforms, cultural revival, international relations, Central Asia.

Аннотация: В статье анализируется процесс образования независимой Республики Узбекистан в 1991 году, исторические условия и многогранное значение этого события на основе научной литературы. Рассматриваются политические, экономические, социальные, культурные и международные аспекты независимости. Независимость оценивается как воплощение вековой мечты узбекского народа, восстановление национальной государственности и начало новой эпохи развития.

Ключевые слова: Независимость, Республика Узбекистан, государственный суверенитет, 31 августа 1991 г., национальная государственность, И.А. Каримов, экономические реформы, культурное возрождение, международные отношения, Центральная Азия.

Kirish: Insoniyat tarixida mustaqillik eng oliy qadriyatlar sirasiga kiradi. O‘zbekistonning mustaqillikka erishishi XX asr oxiridagi global o‘zgarishlarning muhim qismi bo‘ldi. 1991-yil 31-avgustda O‘zbekiston SSR Oliy Kengashining navbatdan tashqari sessiyasida davlat mustaqilligi e‘lon qilindi va bu voqea mamlakat tarixida yangi davrni boshlab berdi.

Mustaqillikka erishishning tarixiy va siyosiy shart-sharoitlari

O‘zbekiston hududi ko‘p asrlar davomida turli imperiyalar tarkibida bo‘ldi. Sovet davrida respublika markaziy boshqaruvga bo‘ysundi, paxta monokulturasini va resurslarning markazga oqib ketishi kuzatildi. 1980-yillar oxirida SSSRdagi “qayta qurish” siyosati milliy uyg‘onishni kuchaytirdi.

1990-yil 20-iyunda “Davlat suvereniteti to‘g‘risida Deklaratsiya” qabul qilindi. Bu hujjat O‘zbekistonning ichki va tashqi siyosatda mustaqil qaror qabul qilish huquqini belgiladi. 1991-yil avgustdagi GKChP voqealari jarayonni tezlashtirdi va 31-avgustda mustaqillik e‘lon qilindi. Mustaqillikning huquqiy asoslari va e‘lon qilinishi. Oliy Kengash “O‘zbekiston Respublikasining davlat mustaqilligi to‘g‘risida Bayonot” va tegishli Qonunni qabul qildi. 1991-yil 29-dekabrda referendum o‘tkazilib, aholining 98%+ mustaqillikni qo‘llab-quvvatladi. Islom Karimov birinchi Prezident etib saylandi.

Huquqiy asoslar: suverenitet, hududiy yaxlitlik, xalqaro huquq normalari.

Siyosiy ahamiyati. Mustaqillik milliy davlatchilikni tikladi. 1992-yilda Konstitutsiya qabul qilindi. Neytral va ko‘p vektorli tashqi siyosat shakllandi. Barqarorlik ta‘minlandi. Iqtisodiy va ijtimoiy ahamiyati

Bozor iqtisodiyotiga o‘tish, “O‘zbek modeli”, xususiy mulk rivoji boshlandi. Ta‘lim, sog‘liqni saqlash va ijtimoiy sohalarida islohotlar amalga oshirildi.

Madaniy va ma‘naviy ahamiyati. Buyuk ajdodlar merosi (Amir Temur, Alisher Navoiy va boshqalar) to‘liq ochildi. Milliy ramzlar qabul qilindi. Milliy g‘urur va o‘zlik tuyg‘usi kuchaydi. Xalqaro ahamiyati. O‘zbekiston BMT, ShHT va boshqa tashkilotlarga a‘zo bo‘ldi. Markaziy Osiyoda barqarorlik va hamkorlikka hissa qo‘shdi. Mustaqil tashqi siyosat namuna bo‘ldi.

Xulosa: Xulosa qilib aytganda, mustaqillik nafaqat o‘tmishdagi zulmdan ozodlik, balki kelajak uchun katta mas‘uliyatdir. U har bir fuqaroning Vatan taqdiriga daxldorlik hissi, tinchlikni asrash, taraqqiyotga hissa qo‘shish va milliy qadriyatlarini saqlash majburiyatini yuklaydi. Mustaqillik — bu abadiy qadriyat, buyuk kelajak garovi va yosh avlod oldidagi muqaddas merosdir. Uni asrash, mustahkamlash va rivojlantirish har bir o‘zbekistonlikning oliy burchi bo‘lib qoladi. Mustaqillik yillarida bosib o‘tilgan yo‘l xalqimizning buyuk salohiyatini namoyon etdi va kelgusida yanada yuksak marralarni zabt etishga asos yaratdi.

Adabiyotlar, References, Литературы:

1. Shavkat Mirziyoyev. *Yangi O‘zbekiston strategiyasi*. — Toshkent: O‘zbekiston, 2021.
2. O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. — Toshkent: O‘zbekiston, 2023.
3. O‘zbekiston tarixi: oliy ta‘lim muassasalari uchun darslik. — Toshkent: Sharq, 2020.
4. Yuldasheva A.Q. “The Establishment of the Independent Republic of Uzbekistan and Its Historical Significance” // ilmiy maqola.
5. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining rasmiy materiallari va ma‘ruzalari. Prezident.uz